

ROMANIAN POETS PUBLISHED IN THE TEXTBOOKS UNDER CEAUȘESCU'S COMMUNIST REGIME

Cosmina Cristescu

Lecturer, PhD, "Transilvania" University of Brașov

Abstract: Many of the poets published in the Romanian textbooks under Ceaușescu's communist regime (1965-1989) demonstrate through their creation adherence to the communist principles. In communism the psychological profile of the writer is not appreciated too much and imaginative freedom is not accepted. The motivation is simple: it does not matter who writes the texts, their propagandistic purpose is more important.

The poetry reflects the great achievements made by the people under the leadership of the single party in the implementation of the five-year plans. Its role is to strengthen the personal power of the leader and to illustrate the program of building the socialist society. The poets published in the Romanian textbooks for 1st-8th grades under Ceaușescu's regime can be classified into three categories: poets of the XIXth century and poets of the beginning of the XXth century, poets of the interwar period and contemporary "engaged" poets of the national communist propaganda.

The compromises made by the writers with the political power are reflected by lyrical texts of low value, written after a communist recipe. The doubtful artistic quality of the lyrical creations published in the textbooks is due to the attitude of rejection of any elitist or intellectual framework. The abundant presence of "engaged" poets in the Romanian textbooks reflects the ideologization of school.

Keywords: Communism, poetry, textbooks, curricula, ideology

Rolul poeziei pentru copii în perioada regimului naționalist-comunist al lui Nicolae Ceaușescu

Mare parte dintre poezii publicați în manualele școlare de literatură română în perioada 1965-1989 demonstrează prin creația lor adeziunea la principiile comuniste. Poezia reflectă marile realizări obținute de popor, sub conducerea partidului, în îndeplinirea planurilor cincinale. Rolul poeziei este de a consolida puterea personală a conducătorului și de a ilustra programul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Există schimbări de nuanță în politica de partid care se reflectă asupra creațiilor lirice publicate în manualele școlare. În anii 1960 putem vorbi despre consolidarea autonomiei spațiului literar. Principiile realismului socialist aplicate literaturii în trecut devin amintiri stânjenitoare: „N. Ceaușescu a favorizat tendința noastră de schimbare integrală a codului estetic care a transformat și literatura deștată în termenul negativ al comparației și, până la urmă, într-un vis urât”¹.

Recuperarea unor valori naționale se asociază în anii relativei liberalizări (1965-1968) cu educarea sentimentului patriotic. Cenzura și propaganda comunistă înstrăinaseră literatura de tradițiile ei. Retipărirea unor scriitori de valoare a avut scopul de a atrage suport popular și de a consolida proiectul comunist.

Comandamentele internaționaliste de la începutul anilor 1950 ale poeziilor publicate în manuale (urmare a unei politici de deștationalizare promovate de URSS) vor fi înlocuite de cele naționaliste: „Naționalismul cultivat de aceste regimuri nu este deloc original în modul

¹Eugen Negrici, *Poezia unei religii politice. Patru decenii de agitație și propagandă*, Editura Pro, București, 1995, p. 352.

său de exprimare, înrânduindu-se cu cel dezvoltat de statele fasciste sau de orientare fascistă în perioada interbelică. Într-adevăr, axele sale majore sunt cultul șefilor și exaltarea patriotismului, la care se adaugă o afirmare a independenței (mai mult formală decât reală) în interiorul *blocului comunist*.² Apare obligativitatea de a promova poezia patriotică, un imperativ care se va reflecta în manualele școlare până în 1989.

Discursul oficial de după „tezele din iulie”³ pune punct perioadei de liberalizare și dezvăluie (dacă mai era necesar) partinitatea literaturii. La întâlnirea cu activul Uniunii Scriitorilor din 21 septembrie 1971 Nicolae Ceaușescu subliniază: „Este adevărat, eu sunt de acord că nu trebuie să facem din literatură un articol politic sau o cuvântare politică – pentru că atunci nu avem nevoie de literatură; dar nici nu putem să uităm că literatura trebuie să țină seama și de anumite lucruri, de condițiile în care trăim și ne dezvoltăm.”⁴

După 1971, din cauza unor presiuni ideologice imputabile lui Ceaușescu, vorbim despre reîndoctrinare ideologică și despre înăsprirea climatului cultural. Datorită unei inerții ce supraviețuiește în sistem, în ceea ce privește politica educativă putem discuta despre o perioadă de destindere și de relativă normalitate chiar până la sfârșitul anilor 1970. Legea Învățământului din 1978⁵ accentuează însă, explicit, orientarea ideologică a educației făcute în școală. Anii 1980-1989 vor aduce cu sine descurajarea oricăror tendințe novatoare și accentuarea violenței ideologice în sistemul școlar.

Din poeziile pentru copii răzbate dragostea față de țară și de partid, recunoștința față de eroii neamului, și, în special, mulțumirea pentru „grija părintească” a conducătorului. Această tematică va fi repetată până la clișeizare în epoca Ceaușescu. În anii 1980, imaginea conducătorului este suprapusă tot mai des pe aceea a partidului și a patriei. Poezia dedicatorie este bine reprezentată în manualele școlare: „dintre toți conducătorii comuniști est-europeni contemporani cu el (cu excepția lui Stalin), Nicolae Ceaușescu a fost subiectul celei mai abundente producții artistice”⁶.

Propaganda făcută prin intermediul poeziei școlare acționează fără întrerupere în perioada comunistă, uneori reluând și nuanțând forme de la începutul anilor 1950, alții suferind modificări în funcție de interesele politice ale momentului.

Poeți prezenți în manualele de literatură română pentru clasele I-VIII în perioada 1965-1989

Manualul școlar este un spațiu al producției ideologice în perioada 1965-1989. Alături de creațiile lirice aparținând autorilor valoroși stau ditirambii oficiali, produși de poeții mai mult sau mai puțin minori ai propagandei.

Poeții prezenți în manualele de literatură română pentru clasele I-VIII în perioada naționalist-comunistă pot fi încadrați în trei categorii: poeți ai secolului al XIX-lea și ai începutului de secol XX, poeți interbelici și poeți contemporani.

Prima categorie include poeți de orientări diverse, distanțați de ideologia comunistă, care au publicat poezie în secolul al XIX-lea și la începutul secolului al XX-lea.

Spiritul militant definește creația poezilor interbelici incluși în a doua categorie. De simpatia lor pentru stânga și de lirica de inspirație socială scrisă înainte de 1948 se folosește puterea pentru persuadarea populației școlare. A doua categorie cuprinde, de asemenea,

²Jean-François Soulet, *Istoria comparată a statelor comuniste din 1945 până în zilele noastre*, Editura Polirom, Iași, 1998, p. 160.

³Propunerile de măsuri prezentate de tovarășul Nicolae Ceaușescu Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., pentru îmbunătățirea activității politico-ideologice, de educare marxist-leninistă a membrilor de partid, a tuturor oamenilor muncii în „Scânteia”, anul XL, nr. 8839, miercuri 7 iulie 1971.

⁴Liviu Malița, *Ceaușescu, critic literar*, Editura Vremea, București, 2007, p. 172.

⁵Legea educației și învățământului în „Buletinul Oficial al Republicii Socialiste România”, Partea I, anul XIV, nr. 113, marți 26 decembrie 1978, pp. 1-20.

⁶Ruxandra Cesereanu (coord.), *Comunism și represiune în România: istoria tematică a unui fratricid național*, Editura Polirom, Iași, 2006, p. 251.

scriitori interbelici valoroși, mulți marginalizați sau obligați la compromisuri în perioada regimului comunist. Readucerea în spațiul public și în atenția manualelor școlare a reprezentat nu atât un act de reparație morală, cât o strategie a autorităților de a obține suport popular și de a crea o anumită continuitate cu literatura anterioară.

Poeți contemporani „angajați” din a treia categorie sunt de multe ori exemple de stimulare orientată și libertate de creație îngădită: „Veritabilul poet partinic nu are chip și biografie sau mai bine zis se cuvine să aibă chipul și biografia poporului său intrat în zodia marilor lupte de clasă.”⁷ Acești poeți tratează în prealabil realitatea pentru a corespunde exigențelor de partid, iar poezia lor oferă exemple ale limbii de lemn. Poeții „angajați” ai propagandei național-comuniste scriu poezii de factură asemănătoare, cu accente populiste. Categoria include și poeți valoroși, intrați destul de târziu în manuale.

Poeți ai secolului al XIX-lea și ai începutului de secol al XX-lea prezenți în manuale în perioada 1965-1989

Poeții secolului al XIX-lea și ai începutului de secol XX apar cu rezerve în cărțile de română. Reabilitările, precum și editarea unor cărți interzise de cenzură, nu conduc la o slăbire a rigorilor regimului față de producția de poezie. Recuperarea unor scriitori, înlăturați după 1948 din manuale se face parțial, prin valorificarea acelei părți a creației care corespunde exigențelor comuniste. Astfel, B.P. Hasdeu, reabilitat, este prezent în manualele de literatură română pentru ciclul primar și gimnazial editate după 1970 doar cu două poezii, în care elogiază valorile naționale (*Să vorbim românește, Bradul*).

Deveniți autori canonici și bine reprezentați în cărțile de română sunt poeții pașoptiști, a căror creație este studiată de elevi încă din primii ani de școală și este folosită pentru cultivarea ficțiunii ideologice. Astfel, Grigore Alexandrescu oferă prin fabulele sale lecții de justiție socială (*Căinele și câțelul, Lupul moralist*); tratând subiecte istorice, Dimitrie Bolintineanu induce elevilor sentimentul patriotismului și al datoriei (*Daniel Sihuștru, Mama lui Ștefan cel Mare*); poezia lui Vasile Alecsandri (dar și creațiile populare culese de acesta) ilustrează filosofia vieții românului, viața patriarhală, ciclurile naturale, momente semnificative din trecutul național (*Dan, căpitan de plai, Hora Unirii, Iarna, Oaspeții primăverii, Peneș Curcanul*).

Mihai Eminescu apare în manuale cu poezii de natură și iubire (*Revedere, Lacul*), dar și cu texte care stimulează sentimentul național (*Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie, Scrisoarea III*).

Contemporan cu marii clasici, Ioan Nenițescu este reprezentativ pentru lirica cetățenească promovată de autoritățile comuniste. Creația sa nu poartă amprenta vreunei inspirații geniale, iar ca poet se remarcă prin versurile patriotice (publicate și în manuale) în care evocă virtuțile înaintașilor (*Pui de lei, Țara mea, Voința neamului*).

Creațiile mesianic-protestatara ale lui Coșbuc și Goga, prezente în manualele școlare, servesc scopului de educare a elevilor în spirit patriotic. George Coșbuc surprinde psihologia etnică a românilor în texte care înfățișează spectacolul lumii rurale, revolta țăranului, aspecte din istoria poporului (*Graiul neamului, Pașa Hassan*). Octavian Goga scrie o poezie cu funcționalitate socială, îmbrăcată în patosul specific naționalismului (*Plugarii, Dăscălița*).

Șt.O. Iosif, un poet al începutului de secol al XX-lea, deosebit de gustat și bine reprezentat în manuale, este prezent cu versuri lipsite de mesaj ideologizat, adecvate vârstei și preocupărilor celor care le studiază. Poetul se inspiră, ca și Coșbuc, din lumea satului sau evocă universul copilăriei într-o cheie nostalgică. Sentimentalismul lui prinde, iar textele sale au o mare audiență în epocă și în manualele școlare comuniste (*Cântec, Cântec de leagăn*).

⁷Eugen Negrici, *Literatura română sub comunism. Poezia (I)*, Editura Fundației Pro, București, 2006, p. 20.

Autorii din această categorie care apar cu cele mai multe poezii în manualele de literatură română pentru clasele I-VIII sunt: Vasile Alecsandri, George Coșbuc, Grigore Alexandrescu, Mihai Eminescu, Șt.O. Iosif.

Poeți interbelici prezenți în manuale în perioada 1965-1989

Textele poezilor interbelici publicați în manualele școlare din perioada 1965-1989 sunt reprezentative pentru lirica cetățenească. Poeții sunt conștiințe implicate în frământările sociale, iar poezia lor creează o tradiție legitimatoră pentru poezia militantă. Printre ei se numără „avangardiștii care cochetaseră cu Revoluția ori scriitorii cu simpatii de stânga (E. Jebeleanu, M. Banuș, M.R. Paraschivescu) și care publicaseră de bunăvoie, înainte de 1948, poezie militantă”⁸.

Eugen Jebeleanu s-a aflat printre convertiți, iar intervenția din 1936 în procesul de la Brașov în apărarea lui Ceaușescu⁹ i-a atras simpatia șefului statului. Poetul publică în manuale texte cu adresă socială, care demonstrează că s-a lăsat înșelat de utopia comunistă (*Lidice, Fii slăvit, Pe lespede a eroilor, Stăpânul*).

Mihai Beniuc, una dintre figurile proeminente ale epocii comuniste, „are un rol esențial în impunerea realismului socialist în literatură. Se află în fruntea Uniunii Scriitorilor și pentru mai bine de un deceniu este cureaua de transmisie a Direcției de Propagandă.”¹⁰ A dobândit notorietate prin funcția de președinte al Uniunii. În aproape patruzeci de ani de creație s-a schimbat foarte puțin, rămânând un poet social care a exersat asupra aceluiași univers și în același registru conturat în textele de început. Poeziile publicate în manualele școlare se remarcă prin constanța câtorva teme: partidul, patria, conducătorul (*Fiul patriei, Închinare, Mina de cărbuni, Partidului, Pentru fericirea omenească, Șoimilor patriei*).

La Conferința Națională a Uniunii Scriitorilor (22-26 februarie 1965) i se aduce o critică lui Beniuc, președintele Uniunii, în care mulți vedeau un simbol al politicii culturale dogmatice. Destituirea sa rușinoasă a coincis cu sfârșitul epocii Dej¹¹.

Numele Elenei Farago este asociat cu literatura pentru copii. Poeta este prezentă în manualele școlare cu texte foarte cunoscute precum: *Cățelul șchiop, Doi frați cuminți* sau *Gândăcelul*.

Otilia Cazimir este publicată în manuale cu versuri despre copilărie, care au legătură doar tangențial cu propaganda prin cultivarea unei anumite tematici (pacea, aniversarea zilei republicii, Moș Gerilă): *Bunica, Cântecul pițigoiului, De pe-o „bună-dimineață”, Gospodina, La drum!, Nani, pui!, Pentru tine primăvară..., Uite, vine Moș Gerilă!, Ziua Republicii*.

Victor Eftimiu a fost un poet prolific, publicând aproximativ o sută de volume în timpul vieții. Este prezent în cărțile de literatură școlară cu texte în care elogiază limba română, sărbătorile naționale, istoria poporului (*Al.I. Cuza, Lui Eminescu, 1 Mai, Odă limbei române*).

Virgil Carianopol apare în manuale cu versuri care exaltă realitățile epocii (*Cântec de pionier, Ce-ți dorim noi astăzi, Iarna, Limba noastră*). Eugen Simion vede în el un corespondent al lui Mihai Beniuc în Muntenia și descoperă în poezia sa toate locurile comune ale poeziei tradiționaliste, precum și toate trusele poeziei patriotarde.¹²

La Miron Radu Paraschivescu mesajul social debordează din tiparele expresive. După 1933 activitatea publicistică a poetului teleormănean se desfășoară exclusiv în zona revistelor

⁸Idem, *Literatura română sub comunism. Proza*, Editura Fundației Pro, București, 2006, pp. 34-35.

⁹Ana Selejan, *Poezia românească în tranziție (1944-1948)*, Editura Cartea Românească, București, 2007, pp. 216-217.

¹⁰Vladimir Tismăneanu, Cristian Vasile, *Perfectul acrobat Leonte Răutu. Măștile răului*, Editura Humanitas, București, 2008, p. 95.

¹¹Anneli Ute Gabanyi, *Literatura și politica în România după 1945*, Editura Fundației Culturale Române, București, 2001, p. 135.

¹²Eugen Simion, *Scriitori români de azi, IV*, Editura Cartea Românească, București, 1989, pp. 82-83.

de stânga. Nu este de neglijat nici activitatea sa de îndrumător cultural. Este prezent în manuale cu un text care proslăvește marile realizări din patria socialistă (*Cântare României*).

După 1965, poeți interbelici valoroși precum Lucian Blaga sau Vasile Voiculescu apar cu foarte puține texte în manuale. Tudor Arghezi, în schimb, după revenirea în viața literară, este foarte frecvent publicat.

Poeții de atitudine civică cel mai bine reprezentați în manualele de literatură română pentru clasele I-VIII sunt: Tudor Arghezi, Mihai Beniuc, Otilia Cazimir, Cicerone Theodorescu, Eugen Jebeleanu, Virgil Carianopol.

Poeți contemporani „angajați” ai propagandei naționalist-comuniste prezenți în manuale în perioada 1965-1989

În perioada comunismului național se urmărește sensibilizarea elevilor cu ajutorul artei angajate. Poeții se transformă, de cele mai multe ori, în „simple megafoane, când mai sonore, când mai răgușite ale partidului”¹³. Ideologia pervertește, iar scriitorii „angajați” ai propagandei comuniste alunecă în compromis. Surprindem în manualele școlare poeți care au vocația poeziei politice și care cultivă o tematică socială.

Poeți contemporani „angajați” sunt, în general, poeți tineri, al cărui moment al debutului se situează după 1948: Tiberiu Utan și Violeta Zamfirescu debutează în 1955; Ion Horea și Nicolae Labiș în 1956; Adrian Păunescu este un adolescent la debutul din 1965; Gh. Tomozei și Ion Gheorghe sunt vârful ale promoției lor din 1956-1957, contopiți apoi în generația 1960, alături de promoții ulterioare ilustrate de nume precum: Adrian Păunescu, Ion Alexandru, Marin Sorescu, Ana Blandiana etc.

Printre poeții contemporani „angajați” se află și autori de valoare care se achită de obligația de a cotiza cu poezie propagandistică pentru a putea apoi să scrie texte potrivite sensibilității lor lirice: „tinerii poeți care își publicau atunci primele cărți (Ana Blandiana, Nichita Stănescu, Gheorghe Tomozei ș.a.) au observat că rețeta aceasta bazată pe un melanj de poezie lirică și de versificare pe teme ideologice a fost acceptată de activiștii culturali ai partidului”¹⁴.

Literatura agreează de autorități oferea șansa publicării imediate. Prin mediatizare și publicare (inclusiv în manuale) scriitorii obțin notorietate și avantaje pecuniare. Mulți se bucură de o situație privilegiată, devin membri ai nomenclaturii, dețin funcții importante în aparatul politic și cultural. Anneli Ute Gabanyi oferă exemplul generației de la 1956 (Al. Andrițoiu, M. Preda, A.E. Baconski, E. Barbu) care are experiențe similare cu reprezentanții unei generații mai vârstnice, ce deținuseră posturi înalte și funcții în partid. La rândul lor, primii ajung să beneficieze de privilegii și să urce în poziții înalte ale aparatului literar.¹⁵

Un alt exemplu este cel al lui Ion Brad, membru al CC al PCR, ambasador, diplomat, director de teatru, deputat în Marea Adunare Națională. Acesta respectă ritmurile poeziei angajate, publicând în manuale texte inspirate de universul autohton și pătrunse de spirit patriotic (*August, Istorie, Patria, Pentru pace, Pionierul*).

Tiberiu Utan, un poet al propagandei școlit la Moscova și publicat frecvent în manuale, are tendința de a da o față estetică subiectelor oficiale (*Ceahlăul, Laudă pentru cuvinte, Patriei îi mulțumim, Partidului, Zburați tot mai sus, porumbei!*).

Ucenic al lui Mihai Beniuc și Tudor Arghezi, Alexandru Andrițoiu se înscrie activ „în formula poeziei partinice și de baricadă”¹⁶. Este un poet neconvingător, publicat în manuale cu texte ce demonstrează responsabilitate propagandistică (*Cântec ostășesc, Eroii, Lecția de geografie*).

¹³Eugen Negrici, *Literatura română sub comunism. Poezia (I)*, op. cit., p. 34.

¹⁴Idem, *Literatura română sub comunism. Proza*, op. cit., p. 40.

¹⁵Anneli Ute Gabanyi, op. cit., p. 160.

¹⁶Ana Selejan, *Literatura în totalitarism 1959-1960*, Editura Cartea Românească, București, 2000, p. 140.

Elena Dragoș este prezentă în cărțile de literatură română cu versuri care surprind vremurile noi și marile realizări (*Cutezătorii, Gând pentru București, I Mai, Meleag natal*). Poeta publică des și în revistele pentru copii poeme didactice, lipsite de originalitate.

Rusalin Mureșanu își precizează profilul artistic în relație cu poezia angajată. Este prezent în manuale cu texte care reflectă tematica preferată a epocii (patria, șoimii patriei, pionierii): *Cântec de șoim, Patria, Salutul cravatelor roșii*.

Tânărul liric (în epocă) Nicolae Labiș, cu un destin tragic și o scurtă existență literară, este prezent în manuale cu multe poezii dedicate universului copilăriei, dar și cu texte tributare liricii de propagandă (*Comunistului, Dacă toate acestea fi-vor învățate, Iarna, Mama, Partidului*).

Gh. Tomozei face parte din familia discipolilor lui Nichita Stănescu: „După debutul poetic din 1957 (*Pasărea albastră*), Gheorghe Tomozei rămâne consecvent și în a doua sa carte, *Steaua polară* (1960), poeziei de atmosferă și versului clasic, melodios, extinse, de data aceasta, în mai mare măsură, spre cotidianul socialist.”¹⁷ Elev al „Școlii de Literatură” de la București, este un destin poetic prolific ce trăiește prin alții și prin poezia ideologică, fapt confirmat și de textele publicate în manualele școlare (*Ostașului, Partidului iubit*).

Eugen Negrici apreciază că „Ion Horea, Violeta Zamfirescu, Tiberiu Utan, lipsiți de vigoare și de o veritabilă forță artistică, au intrat și au rămas în canonul oficial, blocând multă vreme procesul primenirii lui și dezorientându-i pe cititori și pe critici” și „au întârziat nepermis de mult intrarea în drepturi depline a generației lui Nichita Stănescu și Marin Sorescu”¹⁸. În condițiile în care sfârșitul anilor 1950 marchează trecerea spre o nouă estetică, spre un nou mod de a scrie poezie, eșalonul ardelean (Andrișoiu, Brad, Horea, Utan) se ține încă aproape de tradiția Goga-Cotruș-Beniuc.¹⁹ Nichita Stănescu și Marin Sorescu, nume notorii în generația lor poetică, apar târziu în manuale. Îi găsim publicați doar în manualele de clasa a VIII-a din anii '80, cu câte o singură poezie, situată la granița cu ideologia (Marin Sorescu – *Astfel*; Nichita Stănescu – *Noi*).

Recenzând unul dintre volumele poetului Adrian Păunescu, criticul Nicolae Manolescu remarcă „elanurile abundente ale liricii patriotice”²⁰. Versurile publicate în manuale servesc intereselor de ordin naționalist și propagandistic ale perioadei (*Întoarcerea țaranului, Mamă țară, Truda comună*). La întâlnirea lui Nicolae Ceaușescu cu activul Uniunii Scriitorilor (21 septembrie 1971) poetul mărturisește prioritatea acordată poeziei partinice: „înainte de orice îmi recunosc dorința de a fi un poet politic. [...] eu cred că toți scriitorii se bucură de creșterea rolului activiștilor în viața socială, pentru că toți scriitorii buni se consideră activiști, și cred că principalii activiști în domeniul literaturii și culturii sunt scriitori comuniști.”²¹

Petre Ghelmez apare în manuale cu două poezii care stimulează sentimentul național (*Laudă limbii române, Eroii*).

Poeți apreciați în epocă, cărora li se oferă distincții importante pentru poezie, prezenți în manuale cu câte o singură creație sunt Ion Horea (*Cartea*), Ioan Alexandru (*Transilvania*), Ana Blandiana (*Doină*).

În manuale sunt publicați și mulți poeți epigoni care dovedesc lipsă de cultură poetică, imitând alte modele lirice (Valeria Boiculescu etc.). Manierismul proliferază, poeziei îi lipsește originalitatea, iar poeții lipsiți de personalitate se copiază unii pe alții.

¹⁷*Ibid.*, p. 205.

¹⁸Eugen Negrici, *Literatura română sub comunism. Proza, op. cit.*, pp. 40-41.

¹⁹Eugen Simion, *Scriitori români de azi, IV, op. cit.*, p. 96.

²⁰Nicolae Manolescu, *Literatura română postbelică. Lista lui Manolescu. Poezia*, Editura Aula, Brașov, 2001, p. 295.

²¹Liviu Malița, *op. cit.*, p. 118.

În cărțile de literatură română apar și multe efemeride, poeți obscuri care nu pot fi identificați într-o istorie a poeziei (P. Stănescu, O. Mărculescu, Valeriu Câmpeanu, Maria Ranteș etc.). Textele nu reflectă un înalt nivel literar, mulți poeți nefiind profesioniști ai genului.

Elaborarea „tezelor din iulie” va fi urmată de gesturi de frondă din parte unora dintre scriitori (renunțarea poetului partinic de odinioară Dan Deșliu la carnetul de partid): „mișcarea inițiată de Ceaușescu a produs o mare neliniște, o bulversare socială și politică, o reînnoire precipitată a aparatului de partid abia constituit și o teribilă dezamăgire pentru intelectualii care îl sprijiniseră cu entuziasm în 1968”²².

Printre poeții contemporani prezenți cu cele mai multe poezii în manualele de literatură română pentru clasele I-VIII se numără: Elena Dragoș, Nicolae Labiș, Ion Brad, Victor Tulbure, Nicolae Tăutu, Adrian Păunescu, Tiberiu Utan.

Prezența în manuale, editările și reeditările în tiraje foarte mari, concursul presei aclamative, traducerile în alte limbi, premiile, funcțiile deținute vor contribui la clasicizarea acestor poeți. Textele publicate în manualele școlare urmează, în general, linia conformistă impusă de propaganda oficială. Prezența abundentă a poezilor propagandei în manualele de literatură română reflectă gradul de ideologizare a școlii.

BIBLIOGRAPHY

- Cesereanu, Ruxandra (coord.), *Comunism și represiune în România: istoria tematică a unui fratricid național*, Editura Polirom, Iași, 2006.
- Gabanyi, Anneli Ute, *Literatura și politica în România după 1945*, Editura Fundației Culturale Române, București, 2001.
- Legea educației și învățământului* în „Buletinul Oficial al Republicii Socialiste România”, Partea I, anul XIV, nr. 113, marți 26 decembrie 1978, pp. 1-20.
- Malița, Liviu, *Ceaușescu, critic literar*, Editura Vreamea, București, 2007.
- Manolescu, Nicolae, *Literatura română postbelică. Lista lui Manolescu. Poezia*, Editura Aula, Brașov, 2001.
- Negrici, Eugen, *Literatura română sub comunism. Poezia (I)*, Editura Fundației Pro, București, 2006.
- Idem, *Literatura română sub comunism. Proza*, Editura Fundației Pro, București, 2006.
- Idem, *Poezia unei religii politice. Patru decenii de agitație și propagandă*, Editura Pro, București, 1995.
- Propunerile de măsuri prezentate de tovarășul Nicolae Ceaușescu Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., pentru îmbunătățirea activității politico-ideologice, de educare marxist-leninistă a membrilor de partid, a tuturor oamenilor muncii* în „Scânteia”, anul XL, nr. 8839, miercuri 7 iulie 1971, p. 1.
- Selejan, Ana, *Literatura în totalitarism 1959-1960*, Editura Cartea Românească, București, 2000.
- Idem, *Poezia românească în tranziție (1944-1948)*, Editura Cartea Românească, București, 2007.
- Simion, Eugen, *Scriitori români de azi, IV*, Editura Cartea Românească, București, 1989.
- Soulet, Jean-François, *Istoria comparată a statelor comuniste din 1945 până în zilele noastre*, Editura Polirom, Iași, 1998.
- Tismăneanu, Vladimir; Vasile, Cristian, *Perfectul acrobat Leonte Răutu. Măștile răului*, Editura Humanitas, București, 2008.

²²Eugen Negrici, *Literatura română sub comunism. Proza, op. cit.*, p. 60.